

Ali məktəblərdə tələbələrin bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin təşkilinə müasir yanaşmalar

Sərxan Rzayev ¹

¹Müdafiə Nazirliyi

Nəşr tarixi

Qəbul edilib 1 sentyabr 2018

Dərc olunub: 5 oktyabr 2018

© 2018 ADBTİA. Bütün hüquqlar qorunur.

Xülasə. Tələbələrin öyrənmə fəaliyyəti sıx intellektual fəaliyyət, böyük bir enerji gücü və görmə qabiliyyəti ilə əlaqələndirilir. Bütün bunlar aşağı fiziki fəaliyyəti fonunda onların sağlamlığının pisləşməsinə və səmərəliliyin azaldılmasına gətirib çıxarır. Məqalə ali təhsil müəssisələrinin tədris prosesində innovativ üsulların inkişafı üçün şagirdlərin fiziki şəxsiyyətinin, mədəniyyətinin formalaşmasının nəzəri və metodik əsaslarını təqdim edir və nəticədə fiziki aktivləşmə kontekstində yeni nəslin sağlamlığının qorunması və güclənməsinə kömək edəcəkdir.

Açar sözlər: innovativ yanaşma, bədən tərbiyəsi fəaliyyəti, şəxsiyyətin fiziki mədəniyyəti, mobil təhsil, fiziki aktivlik, maarifləndirmə prosesi, tələbələr.

Aktuallıq. Müasir mərhələdə təhsildə yenidənqurma işləri ali təhsil müəssisələri qarşısında innovativ yanaşma əsasında gələcək mütəxəssislərin peşə hazırlığını təkmilləşdirmək tapşırığı qoymuşdur. Ali professional təhsilin yeni modelinin formalaşdırılmasında tələbələrin ali məktəbdə tədris prosesinin yüksək tələblərinə uyğunlaşmasını təmin etmək məsələsi vacib əhəmiyyət kəsb edir. Bu sualların qoyulması Tələbələrin sağlamlıq vəziyyəti və şəxsi həyatlarının bütün sferalarında bədən tərbiyəsinin əhəmiyyətini dərk etməyin vacibliyi ilə əlaqədar olaraq, bu sualların irəli sürülməsi aktualdır. [1]

Ali təhsil müəssisələrinə səhhəti və fiziki hazırlığı zəif olan gənclər daxil olur ki, bu da tədris prosesinin effektivliyinə mənfi təsir göstərir, gələcəkdə isə onların əmək fəaliyyətini məhdudlaşdırır. Ümumtəhsil məktəblərinin məzunlarının yalnız 10 faizi praktik olaraq sağlam sayılır. Birinci kurs tələbələrində dayaq-hərəkət aparatında, mərkəzi sinir sisteminin və görmə analizatorların işində pozuntular, habelə tənəffüs orqanlarını, qan dövranı və həzm sistemində daha çox

xəstələnmələr qeyd olunur. Tədris proqramlarının mürəkkəbləşdirilməsi və yüksələn informasiya həcmi tələbə gənclərin tədris prosesini daha gərgin və intensiv etmişdir. Bu, adətən, onların fiziki aktivliyinin xeyli dərəcədə azalması və psixi gərginliyin artması fonunda baş verir və bunlar tələbə gənclərin səhhətinə mənfi təsir göstərir. [2]

Sağlamlığın, fiziki inkişafın və individuallığın qorunub saxlanması cəmiyyətin sosial rifahının meyarlı hesab edilir. Cəmiyyətdə müasir dəyişikliklər insanı həyata hazırlamaq məsuliyyəti daşıyan təhsil sferasında innovativ dəyişikliklər tələb edir. Ali məktəbin başlıca vəzifəsi öz ixtisasında yüksək səriştəyə malik peşakar yetişdirməkdir. [3]

Tələbələrin sağlamlıq vəziyyəti istər ali məktəbdə tədris müddətində, istərsə də bunun ardınca əmək fəaliyyətində onların potensial bacarıqlarını üzə çıxarmağa mane olur. Fiziki tərbiyə prosesinin sağlamlaşdırıcı komponentini optimallaşdırmağın vacibliyi tələbələrin sağlamlığını möhkəmlətmək və qorumaq vəzifələrini müəyyən edir. Problemin həlli təkcə bədən tərbiyəsi üzrə tədris prosesində dəyişikliklər və ali məktəbdə tələbələrdə sağlam

həyat tərzinə müsbət yanaşma formalaşdırmağa yönəlmiş bədən tərbiyəsi-sağlamlıq işlərinin təşkili ilə deyil, həmçinin onlarda şəxsi bədən tərbiyəsinin formalaşdırılması ilə bağlıdır. [4]

Ali məktəbdə sağlam həyat tərzinə müsbət yanaşma formalaşdırmağa əsaslanan bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin modernizasiyası onların fiziki hazırlığının keyfiyyətinin yüksəldilməsinə şərait yaradır. Tələbələrin ali məktəbdə bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin növlərinin innovativ yanaşma əsasında işlənilib hazırlanması gənc nəslin müasir istək və tələblərini təmin edəcək. Bununla yanaşı, fiziki mədəniyyət və kütləvi idmanla məşğul olmağı yalnız onların sağlamlıq vəziyyətinə, fiziki keyfiyyətlərinin təkmilləşməsinə və orqanizmin fiziki vəziyyətinin yaxşılaşmasına təsir edən fiziki aktivlik kimi qiymətləndirmək olmaz. Fiziki fəaliyyət tələbələrin şəxsiyyətinin hərtərəfli tərbiyəsinin tərkib hissəsi olmalıdır.

İşin məqsədi Azərbaycanın inkişafının müasir mərhələsində ali məktəbdə tələbələrin bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin təşkilinə effektiv yanaşma yaratmaqdır.

Tədqiqat materialı və metodları: nəzəri-metodoloji təhlil, ədəbiyyat mənbələrinin tədqiqi.

Tədqiqatın nəticələri və onların müzakirəsi.

Azərbaycanın ali məktəblərində fiziki tərbiyə praktikasının nəzəri-metodoloji təhlilinin və şəxsi empirik tədqiqatlarımızın nəticələri göstərir ki, çox tələbə lazımi biliklərin və metodiki-praktik bacarıqların çatışmazlığı səbəbindən öz genetik potensiallarından düzgün yararlanma bilmirlər və, beləliklə də, fiziki aktivliyin köməyiylə optimal sağlamlıq və yüksək səviyyəli fiziki iş qabiliyyəti əldə etməyi bacarmırlar.

Tələbənin tədris fəaliyyəti intensiv intellektual fəaliyyət, diqqət və görmənin əhəmiyyətli dərəcədə gərilməsi ilə əlaqəlidir.

Aşağı fiziki aktivlik fonunda bütün bunlar onların səhhətinin pisləşməsinə və iş qabiliyyətinin aşağı düşməsinə gətirib çıxarır. Belə vəziyyətlər ali məktəbdə tədris prosesində əldə edilmiş kifayət qədər biliklərə əsaslanan innovativ sağlamlıq texnologiyalarının tətbiqi bacarıqlarının formalaşdırılmasını tələb edir. Bununla yanaşı, tələbələrdə bədən tərbiyəsi və sağlamlığın gücləndirilməsi ilə bağlı bu biliklərdən bütün ali məktəb təhsili müddətində daimi olaraq istifadə etmək tələbatını formalaşdırmaq vacibdir.

Tələbə şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyəti sistemli təhsil olaraq pedaqoji fəaliyyətin müxtəlif növlərində optimal realizasiyaya yönəlmiş bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olan üç tərkib hissəsinin vəhdətini təşkil edir:

- bədən tərbiyəsi fəaliyyəti zamanı bədən tərbiyəsi dünyagörüşü və emosional komfort; bu, şəxsiyyətin fiziki mədəniyyətinin motivasiyaedici və emosional komponentinə uyğundur;
- fiziki, psixiki və funksional inkişaf; bu, tələbələrin şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin fəaliyyət komponentini təşkil edir;
- şəxsiyyətin fiziki mədəniyyəti komponentinin dərk edilməsi və biliklərin mövcudluğu kontekstində bədən tərbiyəsi və sağlamlığın gücləndirilməsi sahəsində səriştə və davranış göstəriciləri.

Ali məktəbdə tələbələrdə bədən tərbiyəsi fəaliyyətinə ehtiyacın formalaşdırılması sosial və pedaqoji şərtlərlə bağlıdır. Bunlara aşağıdakılar aiddir:

- Bədən tərbiyəsi və idmanın təbliğ edilməsi vasitəsilə fiziki aktivliyin prestijinin və əhəmiyyətinin yüksəldilməsinin vacibliyi;
- maddi-texniki bazanın yaxşılaşdırılmasının vacibliyi;
- bədən tərbiyəsi vasitələrindən istifadə etməklə sağlamlığın gücləndirilməsi üçün

texnologiyaların imkanları barədə biliklərin genişləndirilməsinin vacibliyi;

□ ali məktəbdə bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin təşkilinə innovativ yanaşma yollarının və onların reallaşdırılması üsullarının axtarılmasının vacibliyi;

□ bədən tərbiyəsi dəyərlərinə yiyələnməyə fərdi maraqların nəzərə alınmasının vacibliyi.

Bədən tərbiyəsi dəyərlərinə yiyələnməkdə ən vacib şərtlərdən biri “Bədən tərbiyəsi” tədris fənnidir. Bədən tərbiyəsi şəxsiyyətin ümumi mədəniyyətinin tərkib hissəsidir. O, daha mücərrəd bilik, dəyər və orientirlərə nəzəri və praktik şəkildə yiyələnməyin vəhdətini təşkil edən bütöv bir komponentlər bloku üçün bazis rolunu oynayır. Ümumi mədəniyyətin tərkib hissəsi və kursantların gələcək əmək fəaliyyətinə peşə hazırlığının bir hissəsi olaraq, bədən tərbiyəsi ali məktəbdə tədris fənni kimi keçilir və şəxsiyyətin inkişafının ən vacib komponenti hesab edilir. Ali məktəbdə bədən tərbiyəsinin başlıca məqsədi tələbənin şəxsiyyətinin bədən tərbiyəsi potensialının üzə çıxarılması, onun fiziki ehtiyaclarının ödənilməsi və mövcud bacarıqların inkişaf etdirilməsidir. Bununla yanaşı unutmamaq ki, tələbədə onun ixtisası üzrə gələcək əmək fəaliyyətinin irəli sürdüyü tələblərə cavab verəcək fiziki keyfiyyətlər tərbiyə olunmalıdır və bu, tapşırıqlar kompleksinin gerçəkləşdirilməsi zamanı tələbənin orqanizminə olan təsir onun fiziki imkanlarına uyğun gəlməlidir.

Verilmiş işdə ali məktəbdə tədərbiyəsi üzrə tədris prosesində birinci növbədə yerinə yetirilməli olan tapşırıqlar kompleksi müəyyən edilmişdir:

□ bədən tərbiyə sahəsində vacib minimum nəzəri biliklərə və praktik bacarıqlara yiyələnmə;

□ fərdi fiziki keyfiyyətlər və hərəkət bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinə motivasiyanın formalaşdırılması;

□ fiziki hazırlığın, idman formasının və fiziki iş qabiliyyətinin optimal səviyyəsinin təmin edilməsi;

□ bədən tərbiyəsi vasitələrindən istifadə etməklə, əldə edilən ixtisası nəzərə alaraq, zəruri tətbiqi bilik və bacarıqlara yiyələnmə;

□ xəstəliklərin profilaktikası, sağlamlığın qorunub saxlanması və möhkəmləndirilməsindən ötrü sağlamlığın gücləndirilməsi üçün bədən tərbiyəsi vasitələrindən istifadə edilməsi;

□ tələbələrin ali məktəbin idman fəaliyyətinə cəlb edilməsi.

Ali məktəb tələbələrinin bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin şəxsiyyətin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılmasına əsaslanan modernizasiyası onlarda bədən tərbiyəsi potensialının üzə çıxarılmasına, fiziki tələblərin təmin edilməsinə və gələcək əmək fəaliyyəti tərəfindən irəli sürülən tələblərə cavab verəcək fiziki keyfiyyətlərin tərbiyə olunması zamanı mövcud qabiliyyətlərin inkişaf etdirilməsinə imkan yaradır. Ali məktəbdə bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin qeyri-ənənəvi və innovativ yanaşmalar əsasında işlənilib hazırlanması gənclərin müasir tələb və ehtiyaclarını təmin edəcək. Bu aspektdən tələbələrin şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılmasının nəzəri-metodoloji əsaslarının işlənilib hazırlanması ali məktəbdə pedaqoji prosesin effektivliyini təmin etməyə imkan verir.

Təqdim edilən işdə tələbələrin ali məktəbdə fiziki tərbiyə prosesi ilə bağlı olaraq onların sağlamlığın gücləndirilməsi fəaliyyətlərinin təşkilinin başlıca formaları empirik səviyyədə işlənilib hazırlanmışdır. Əldə edilmiş məlumatların təhlili aşağıdakı mühüm halları qeyd etməyə imkan vermişdir:

□ tələbələrdə sağlam həyat tərzinin əsaslarını formalaşdırarkən bu həyat tərzinin sağlamlıq qoruyucu və sağlamlıq formalaşdırıcı tərkib hissələrinin gücləndirilməsinin vacibliyi ilə əlaqədar olaraq onların fiziki tərbiyə prosesini real şəkildə təkmilləşdirməyin məqsəduyğunluğu;

□ tələbələrin fiziki tərbiyə prosesinin gedişində fundamental ideyaların gerçəkləşdirilməsi tələbələrin bədən tərbiyəsi fəaliyyətinə innovativ yanaşma yollarının formalaşdırılmasını və bu prosesin kifayət qədər tibbi-bioloji müşayiət edilməsini nəzərdə tutur;

□ ali məktəbdə təlim-tərbiyə prosesini müəyyən edən bütün əsas istiqamətləri əhatə edən elmi-metodiki xarakterli tədbirlərin keçirilməsinə əsaslanan tələbə şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılmasının nəzəriyyəsi və metodikasının modernizasiyası.

Qeyd etmək lazımdır ki, innovativ təlim-tərbiyə üsulları arasında mobil tədrisə əsaslanan informasiya texnologiyaları (işgüzar oyunlar, tipik və atipik situasiyaların öyrənilməsi və s.) geniş tələb olunan üsula çevrilməkdədir.

Tələbə şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılması prosesinin perspektivli istiqamətlərindən biri mobil tədrisin həyata keçirilməsidir. Texnoloji nöqteyi-nəzərdən, mobil tədris internetdən istifadəyə imkan verən istənilən portativ mobil cihazdakı müxtəlif texnologiyalardan istifadə etməklə tədris məlumatlarının ötürülməsi və əldə edilməsidir. Texniki nöqteyi-nəzərdən, mobil tədris təhsil prosesinin optimallaşdırılması üçün əlverişli portativ mobil cihazlardan və xətsiz şəbəkələrdən istifadə deməkdir. Mobil tədris bilikləri mənimsəmə fəaliyyətində fərqi yanaşmaya imkan verən texnologiyalara əsaslanır. Hazırkı şəraitdə bu tədris növünün ali məktəblərdə kütləvi şəkildə yayılması üçün başlıca stimül budur ki, tələbələr tərəfindən geniş istifadə edilən mobil telefonlar və digər

cihazlar təhsil prosesində də istifadə oluna bilər. Mobil tədrisdən konseptlərin hazırlanması və nəzərdən keçirilməsi, mesaj göndərilməsi, sorğularda iştirak və tələbələrə audiomateriallərdən istifadə imkanının verilməsi üçün istifadə edilir. Qeyd etmək lazımdır ki, mobil tədris materialın ötürülməsi və ondan istifadə imkanlarının formasını modifikasiya etməklə təhsil prosesini dəyişərək yeni mənimsəmə formalarının yaranmasına şərait yaradır. Mobil texnologiyalar tədris prosesi və tələbələrin iştirakı arasında balansı təkmilləşdirir. Bu kontekstdə, Naqovitsinin (2014) fikrincə, mobil tədris insan cəmiyyətinin informatizasiyasında yeni inkişaf mərhələsini xarakterizə edən, distans və ya qarışıq tədrisdən fərqli yeni tədris formasıdır. Tədris forması ciddi şəkildə dəyişərək gündəlik tədris ideyasına cavab verən şəkllə düşür. Bu tədris forması təhsilin tələbələrdə müstəqil şəkildə zəruri məlumatları tapmaq, problemi tam şəkildə başa düşmək və onun həlli yollarını axtarmaq, əldə edilmiş bilikləri tənqidi şəkildə qiymətləndirmək və onları praktikaya, o cümlədən bədən tərbiyəsi fəaliyyətinə tətbiq etmək bacarıq və vərdişlərini formalaşdırmağa yönəlmiş müasir tələblərinə cavab verir. [5]

Müxtəlif ali təhsil müəssisələrində təlim-tərbiyə prosesində mobil tədris ideyasının gerçəkləşdirilməsi üzrə elmi ədəbiyyatın təhlili bu tədris formasının onu digərlərindən fərqləndirən əsas parametrlərini üzə çıxarmağa imkan vermişdir:

□ məqsəd baxımından-ömür boyu istənilən yerdə və istənilən zaman arasıkəsilməz öyrənmək qabiliyyətinin formalaşdırılmasına əsaslanma;

□ təşkil olunma forması baxımından-tədrisin distans, virtual, mobil, personaliza olunmuş texnologiyaları və üsulları kontekstində.

Tələbə şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılması rakursunda,

mobil tədris pedaqoq tərəfindən idarə edilən və təşkil edilən, tələbənin təhsil resurslarından mobil istifadə imkanı olduğu şəraitdə bədən tərbiyəsi fəaliyyəti əsasında qurulan, tələbə şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılmasına yönəlmiş interaktiv özünətədris üzrə bədən tərbiyəsi fəaliyyətidir.

Mobil tədris dedikdə yerindən asılı olmadan şəxsi mobil cihazlarda istənilən formatlı tədris məlumatlarını əldə etmək və ya təqdim etmək imkanlarına əsaslanan təhsil başa düşülür. Ali məktəb tələbələrinin fiziki tərbiyəsi prosesinin bu şəkildə təşkili ali məktəblərdə tələbələrin tələb, maraq və ehtiyaclarına cavab verən müvafiq təhsil şəraitinin, elm və texnikanın inkişafının adekvat səviyyəsinin yaradılmasını tələb edir.

D.A. Ulyanovun (2014) fikrincə, mobil tədris formatında ali məktəb tələbələrinin şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılması texnologiyası aşağıdakıları əhatə etməlidir:

- məqsədi və məsələnin həlli yollarını müəyyən etməyi;
- şəxsiyyətin fiziki mədəniyyətinin formalaşma meyarlarını və onu qiymətləndirməyin reyting sistemini;
- bədən tərbiyəsi vasitələri dəstini;
- mobil texnologiyaların realizasiyası mexanizmlərini.

Bununla yanaşı tələbə şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılması texnologiyalarının mobil tədris formatında realizasiyası aşağıdakıları təmin etməlidir:

- tələbələrdə bədən tərbiyəsi və sağlamlığın gücləndirilməsi üzrə biliklərin mərhələli şəkildə formalaşdırılması;
- tələbələrdə bədən tərbiyəsi fəaliyyətinə və öz səhhətlərinə motivasiya komponentinin yüksəldilməsi;
- fərdi fiziki aktivliyin və sağlam həyat tərzinə nail olmaq söylərinin optimallaşdırılması;

nəzəri biliklərin əldə edilməsi və praktik-metodiki bacarıqların formalaşdırılması. [6]

Ali məktəb tələbələrinin şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşmasının qiyməti aşağıdakı meyarlar kompleksi ilə təyin edilir:

- bədən tərbiyəsi fəaliyyətinə marağın və motivasiyanın əhəmiyyətinin dərəcəsi;
- bədən tərbiyəsi dərslərinə yanaşmanın və bədən tərbiyəsi ilə məşğul olmağın faydasına əminliyin səviyyəsi;
- bədən tərbiyəsi və sağlamlığın gücləndirilməsi üzrə məlumatlılığın qiymətləndirilməsi;
- sağlamlığın gücləndirilməsi üçün bədən tərbiyəsi vasitələrindən istifadənin tezliyi və miqyası;
- somatik sağlamlığın səviyyəsi;
- fərdi fiziki aktivliyin göstəriciləri.

Bu meyarların təhlili tələbələrin sağlamlığının gücləndirilməsinə yönəldilmiş onların şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılması metodları haqqında məlumat bazasını genişləndirəcək, habelə onları həm ali məktəbdə təhsil aldıkları müddətdə, həm də gələcək əmək fəaliyyətlərində müntəzəm müstəqil olaraq bədən tərbiyəsi məşğuliyyətlərinə alışdıracaq.

Nəticə. Ali məktəb tələbələrinin sağlamlıq vəziyyətinin xüsusiyyətləri, onların bədən tərbiyəsi üzrə məlumatlılıq və fiziki hazırlıq səviyyəsi, fiziki aktivliyə münasibəti tələbələrdə şəxsiyyətin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılması prosesinin istiqamətinin məqsəd uyğunluğuna, şəxsiyyətin fiziki mədəniyyəti sahəsində nəzəri və praktik-metodiki biliklər sisteminin formalaşdırılmasına, habelə tələbələrin hərəkətmə tələbatını və maraqlarını təmin etməyə, onların sağlamlığının gücləndirilməsinə və fiziki cəhətdən kamilləşmələrinə təsir göstərir. [7]

Ali məktəb tələbələrinin bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin təşkilində innovativ yanaşmaların gerçəkləşdirilməsinin gedişində onun funksiyaları dərinləşir, yəni, tələbələrin öz şəxsiyyətlərinin formalaşmasında iştirak etməsi onların aktiv faktor rolunu güclənirdir. Burada vacib məsələ budur ki, şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafı və insanın öz bacarıqlarından cəmiyyətin xeyrinə istifadəsi üçün seçilmiş yolda bədən tərbiyəsi fəaliyyətinin hədəfində ağırlıq mərkəzi sadəcə orqanizmin normal işi üçün fiziki aktivliyə olan tələbatın təmin edilməsindən fiziki kamilləşməyə keçir. Bədən tərbiyəsində belə keyfiyyət dəyişiklikləri onun insanın genişləndirilmiş fəaliyyəti və həyat tərzinin sağlamlığın gücləndirilməsi amilləri üçün effektiv vasitə kimi sosial funksiyasının inkişafının əsasını təşkil edir. [8]

Beləliklə, yuxarıda göstərilmiş işin əsasında müəyyən edilmişdir ki, tələbə şəxsiyyətinin fiziki mədəniyyətinin formalaşdırılmasının nəzəri-metodoloji əsaslarının işlənilməsi hazırlanması ali tədris müəssisələrinin peşə hazırlığına innovativ metodikalardan tətbiq edilməsi üçün konseptual təməl təmin edəcək və bu, son nəticədə hərəkət rejiminin aktivləşdirilməsi kontekstində gənc nəslin sağlamlığının qorunması və möhkəmləndirilməsinə şərait yaradacaq.

Ədəbiyyat:

1. Наговицын Р. С. Мотивация студентов к занятиям физической культурой в вузе // *Фундаментальные исследования*. – 2011. – № 8. – Ч. 2. – С. 293–298.
2. Федякина О. В., Пашкова Л. М., Пушечкин Н. П. Оценка функционального состояния здоровья молодежи в образовательной среде // *Физическая культура: воспитание, образование, тренировка*. – 2015. – № 1. – С. 69–71.

3. Шкляренко А. П., Ульянов Д. А., Коваленко Т. Г. Педагогические основы физической деятельности студентов. – Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2015. – 198 с.
4. Ульянов Д. А. Формирование физической культуры личности студентов вузов специального медицинского отделения в формате дистанционного физкультурно-оздоровительного сопровождения: автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Майкоп, 2016. – 27 с.
5. Наговицын Р. С. Формирование физической культуры студентов в образовательном пространстве гуманитарного вуза (на основе мобильного обучения): автореф. дис. ... д-ра пед. наук. – М., 2014. – 48 с.
6. Ульянов Д. А. Использование средств оздоровительной физической культуры в формате дистанционного физкультурного сопровождения // *Физическая культура: воспитание, образование, тренировка*. – 2014. – № 4. – С. 54–56.
7. Шкляренко А. П., Ульянов Д. А., Коваленко Т. Г. и др. Модель проектирования информационной системы мониторинга уровня здоровья студенческой молодежи // *Теория и практика физической культуры*. – 2013. – № 4. – С. 3–6.
8. Шкляренко А. П., Ульянов Д. А., Коваленко Т. Г. Актуальные вопросы теории оздоровительной физической культуры: учеб.- метод. пособие. – Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2016. – 46 с.

Резюме

Современные подходы к организации физической деятельности студентов в высших учебных заведениях

Сархан Рзаев (Министерство обороны)

Ключевые слова: инновационный подход, физическая подготовка, физическая культура личности, мобильное образование, физическая активность, процесс обучения, студенты

Учебная деятельность студентов связана с интенсивной интеллектуальной деятельностью, значительной энергетической направленностью и зрением. Все это на фоне низкой физической активности приводит к ухудшению их здоровья и снижению работоспособности. В статье представлены теоретические и методологические основы формирования физической культуры личности студентов для развития инновационных методов в образовательном процессе высших учебных заведений, что в конечном итоге будет способствовать сохранению и укреплению здоровья подрастающего поколения в контексте активизации двигательной деятельности.

Summary

Modern approaches to the organization of students' physical activities at the university

Sarkhan Rzayev (Ministry of Defence)

Key words: innovative approach, physical fitness, physical culture of personality, mobile education, physical activity, enlightenment process, students

Learning activity of students is linked with intense intellectual activity, a significant energized focus and vision. All this against the background of low physical activity leads to deterioration of their health and lowering efficiency. The paper presents theoretical and methodological bases of forming of personality physical culture of students for the development of innovative methods in educational process of higher educational institutions, which ultimately will contribute to the preservation and

strengthening of health of rising generation in the context of activation in motor mode.